

**Східноукраїнська організація
«Центр педагогічних досліджень»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ УЧАСНИКІВ**

**МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ВПЛИВ ДОСЯГНЕНЬ
ПСИХОЛОГІЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ
НАУК НА РОЗВИТОК
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»
12–13 березня 2021 р.**

**Харків
2021**

УДК 159.9+37.01(063)
В 80

В 80 Вплив досягнень психологічних і педагогічних наук на розвиток сучасного суспільства: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 12–13 березня 2021 р.). – Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021. – 100 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)

© Автори статей, 2021

© Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

STEM – ОСВІТА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Ворона В. Г...... 6

ІТ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Гайдученко А. Г...... 9

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ
В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ ДЛЯ ДІТЕЙ
З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Гончарова Н. М., Литвищенко Т. І...... 12

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Кривошей Г. І., Немшилова О. І., Радецька О. О...... 16

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ
ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Кугач Ю. В...... 20

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ ВПЛИВ ПЕДАГОГА
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Луць М. С...... 24

РОЛЬ ГРИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Марчук Д. В...... 27

ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ТЕХНОЛОГІЇ» ДЛЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ

Мачача Т. С...... 30

НАВЧАННЯ В ТРЕНІНГОВОМУ ЦЕНТРІ
ЯК СПОСІБ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В РОБОТІ З МАЙБУТНІМИ ЛІКАРЯМИ

Павликівська Б. М., Кочерга З. Р...... 34

ФОРМУВАННЯ РІЗНОБІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА МОВНОЇ
ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ТА ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Сердюк М. П...... 37

УМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ
НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Слободянюк Т. Б...... 40

НАПРЯМ 2. СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ
В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Кеда О. В. 44

НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФІЛАКТИКИ
АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ
У ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Гришковець Н. В. 48

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ

Орду К. С. 52

STORYTELLING – ЯК ЦІКАВО РОЗПОВІДАТИ ІСТОРІЇ

Тертична А. О., Бреславська Г. Б. 56

НАПРЯМ 4. ПЕРСПЕКТИВИ ТА РОЗВИТОК СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ

ЦІННІСНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ
В ІСПАНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ НА МЕЖІ ХІХ – ХХ СТ.

Зайченко Н. І. 59

НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Волков Д. С., Черних О. А. 63

ДИНАМІКА БАТЬКІВСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ
В ПРОЦЕСІ ВІКОВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Міненко О. О. 67

НАПРЯМ 6. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ЦІННІСНИХ
ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Блохіна І. О., Москаленко О. В. 71

НАПРЯМ 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ СІМЕЙ
В ЯКИХ ВИХОВУЮТЬСЯ ДІТИ-СИРОТИ ТА ДІТИ,
ПОЗБАВЛЕНІ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Гаюн С. В., Куян О. О. 74

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Дарчук Н. А., Савчук Н. А. 77

НАПРЯМИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПІДЛІТКАМИ,
ЯКІ СХИЛЬНІ ДО ТРИВОЖНИХ ПРОЯВІВ ПОВЕДІНКИ

Зуброва Н. Б. 79

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ РЕЛІГІЙНОСТІ ТА ВІРИ
НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Леонова І. М. 82

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ СОЦІАЛЬНОЇ
ДЕЗАДАПТОВАНOSTІ ПІДЛІТКІВ

Мелікова В. Г., Куян О. О. 85

НАПРЯМ 8. МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ЛОЯЛЬНІСТЬ ПАЦІЄНТІВ ДО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ
ЯК ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА
ЯКОСТІ МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Пилипенко Н. Г. 88

НАПРЯМ 9. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Тушніцький Н. І. 91

МОНІТОРИНГ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО ОБДАРОВАНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Шевчишена О. В. 93

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ

Орду К. С.

аспірантка кафедри педагогіки

**ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна**

Сучасні дослідження, що розкривають аспекти інтегрованого навчання підготовки сучасного фахівця, висвітлено у працях В. Безпалько, І. Зязюна, А. Коломієць, Н. Мойсеюк. Питання міжпредметних зв'язків розглядали Є. Глінська, Г. Максимов, Б. Тітова, теоретичні основи та умови інтеграції знань вивчали І.Зверева, В. Ільченко, Ю. Жидецький, М. Іванчук, І. Козловська, В. Пономарьова, В. Паламарчук, С. Гончаренко та ін.

У контексті дослідження з'ясуємо сутність дефініцій «міждисциплінарність», «міждисциплінарний підхід» і «міждисциплінарна інтеграція».

Дослідниця О.Красовська явище *міждисциплінарності* розглядає з кількох позицій: 1. *Міждисциплінарність* – це можливість виявити, розпізнати, сприйняти те, що було прихованим у надрах окремо взятої науки за умови використання методів та інструментарія інших наук. 2. *Міждисциплінарність* – це запозичення взаємопов'язаними науками методів, інструментарію, результатів дослідження, використання їхніх теоретичних схем, моделей, категорій, понять [4, с. 26].

За визначенням Ю.Лисенко, І.Пінчук, *міждисциплінарність* (або міждисциплінарний підхід) – це пізнання певних об'єктів шляхом використання методів різних (в основному – суміжних) наукових дисциплін. Як стверджують учені, міждисциплінарність зазвичай реалізується двома наступними способами: 1.Через розповсюдження методів і моделей даної науки на об'єкти, що традиційно відносяться до компетенції іншої науки, при цьому можуть виникнути новий міждисциплінарний об'єкт дослідження та/або інтегральна дисципліна, які своєю появою розширюють предметне поле даної науки. 2.Через залучення методології інших наук (так званий «імпорт» аналітичних засобів із інших дисциплін. Ю.Лисенко, І.Пінчук [5].

Погоджуємось із думкою А.Філіпенко, що основними факторами розвитку *міждисциплінарності* в науці та освіті є: іманентна складність (комплексність) природи і суспільства; потреба у дослідженні проблем і питань, які неможливо здійснити в рамках окремих дисциплін; необхідність вирішення соціальних проблем національного і

глобального характеру; суперечливий розвиток нових технологій (цифрових) [С. 8].

Професор А. Колот наголошує, що *міждисциплінарний підхід* може реалізовуватися за двома основними форматами, сценаріями або підходами. За першого, міждисциплінарність, образно кажучи, наводить «мости» між різними науками (дисциплінами), неформально об'єднує їх, не порушуючи їхньої самостійності, унікальності, своєрідності. За другого формату, міждисциплінарність постає як реальний інструмент об'єднання наук (дисциплін), появи інтегрованих продуктів, проєктів, міждисциплінарних об'єктів дослідження, подальше опанування яких є принципово важливим і для науки, і для освіти [3, с. 77].

Дослідниця О.Сисоева стверджує, що *міждисциплінарний підхід* вирішує існуючі у предметній системі навчання протиріччя між розрізненим засвоєнням знань і необхідністю їх синтезу, цілісного та комплексного застосування на практиці, у діяльності та житті людини [8, с. 5].

У дослідженні Н.Падун та А.Падун зазначено, що педагогічними умовами застосування *міжпредметної інтеграції* є: дослідження міжпредметної інтеграції як одного з пріоритетних напрямів підготовки майбутніх спеціалістів; інтенсифікація, оптимізація навчально-педагогічної діяльності; розробка інтегрованих навчальних планів, програм, навчальних курсів, навчально-методичного забезпечення; використання різних форм, методів, технологій освітньої діяльності й забезпечення послідовності між ними; забезпечення глибокої мотивації навчальної діяльності, активізації розумової діяльності студентів, розвитку креативності в процесі професійної підготовки тощо [7, с. 401].

На думку учених А. Шульгай, Л. Я. Федонюк, А. Є. Мудра, О. М. Олещук, традиційним варіантом побудови міждисциплінарної інтеграції у вищій медичній школі є послідовне вивчення гуманітарних, медико-біологічних, фундаментальних, а пізніше – клінічних (профільних) дисциплін, коли кожна наступна дисципліна спирається на попередні шляхом активізації необхідних знань, навичок, умінь із попередніх. Це так зване предметно-орієнтоване навчання в межах вертикальної інтеграції. Проте сучасним вимогам більше відповідає так звана горизонтальна інтеграція, яка дозволяє здійснити об'єктно-орієнтоване навчання і досягти вищого рівня міжпредметної інтеграції [С. 114–115].

Учені Н. Боброва, О. Ганчо, С. Зачепило, Н. Коваленко, Г. Лобань, Г. Федорченко стверджують, що *міждисциплінарна інтеграція* – це важливий елемент, який визначає сучасний педагогічний прийом компетентнісного підходу у вищій медичній освіті. За словами учених, застосування міждисциплінарної інтеграції в підготовці лікаря дозволяє підняти цю підготовку на якісно новий рівень клінічного мислення,

здатного комплексно розв'язувати завдання медичної практики на основі широкого інтегрування даних різноманітних дисциплін [1, с. 21].

Слід зазначити, що результати медичної консультації залежать від рівня інформаційно-комунікативної компетентності сімейного лікаря, від його уміння слухати й адекватно розуміти свого пацієнта, грамотно і зрозуміло викладати свої думки. Для фахівця медичної сфери визначальною є форма праці з пацієнтами, в колективі. А це, у свою чергу, висуває підвищені вимоги до його комунікативної й інформаційної діяльності. Майбутній сімейний лікар має уміти користуватися інформаційними технологіями у сфері ділового спілкування, знати специфічні особливості їх застосування у лікувально-профілактичному процесі. Активне використання засобів інформації у професійній діяльності майбутнього сімейного лікаря, уміння працювати з персональним комп'ютером та Інтернетом, медичними інформаційними та телемедичними системами зумовлює вибір дисциплін для міждисциплінарної інтеграції.

У дисертаційному дослідженні І.Гуменної акцентовано увагу на те, що поєднання й удосконалення системних знань гуманітарного і професійно-зорієнтованого циклів становить міждисциплінарний характер навчання професійної комунікації майбутніх лікарів [2, с.56]. Спираючись на думку вченої, вважаємо, що для досягнення якісної підготовки студентів до інформаційно-комунікативної діяльності, є забезпечення інтеграції дисциплін «Медична інформатика» і «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Уважаємо за необхідне зазначити, що навчальна дисципліна «Медична інформатика» викладається студентам із метою їх ознайомлення із закономірностями та принципами реалізації інформаційних процесів (збирання, збереження, опрацювання та передавання даних) різного рівня ієрархії в галузі охорони здоров'я, формування у студентів базових інформативних компетенцій, необхідних для засвоєння ними вмій використовувати сучасні засоби і технології професійної діяльності. Важливим завданням є формування розуміння проблем прийняття рішень у медицині (особливо – із застосуванням систем із елементами штучного інтелекту), а також оволодіння інформаційними технологіями аналізу, моделювання, прогнозування, управління в галузі медико-біологічних досліджень, основами теорії медичних інформаційних систем. Вивчення дисципліни «Медична інформатика» нині є обов'язковим складником комплексу навчальних дисциплін, які вивчаються студентами спеціальності «Медицина» протягом перших трьох років навчання [6, с. 26–41].

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування національно-мовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів,

студіювання особливостей фахової мови. Основними завданнями вивчення дисципліни є: засвоєння основоположних понять з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)»; усвідомлення значимості державної мови в професійному спілкуванні; оволодіння основами фахової мови медика; опанування норм укладання медичних документів.

Таким чином, на підставі аналізу проблеми дослідження, можемо стверджувати, що запровадження міждисциплінарного підходу в освітню практику підготовки майбутніх сімейних лікарів є умовою ефективного формування їх інформаційно-комунікативної компетентності.

Література:

1. Боброва Н.О., Федорченко В.І., Ганчо О.В., Зачепило С.В., Коваленко Н.П., Лобань Г.А. Міждисциплінарна інтеграція мікробіології, вірусології та імунології з попередніми і наступними навчальними дисциплінами. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні.

2. Гуменна І.Р. Підготовка майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції: дис. канд. пед. наук : 13.00.04 Гуменна Іванна Романівна. Рівне : НУВГП, 2016. 270 с.

3. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. Соціальна економіка. 2014. № 1-2. С. 76–83.

4. Красовська О.О. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015. № 9(53). С. 24–31.

5. Лисенко Ю. Г., Пінчук І. О., Міждисциплінарність у теоретичному дослідженні суспільного господарства. Незалежний аудитор. 2017. №22. (IV). С. 20–30.

6. Микитенко П. В., Лапінський В. В. Проектування міждисциплінарної інтеграції медичної інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання, 2020. Том 75. № 1. С. 26–41.

7. Падун Н. О., Падун А. О. Інтегроване навчання як міждисциплінарна проблема. Наукові записки НДУ ім. Гоголя. № 2 (2017): Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)

8. Сисоєва О. Методологія досліджень в галузі освіти. Програма навчальної дисципліни. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 17 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/162001689.pdf> (дата звернення: 14.01.2021).